Anul al 57-lea
10 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 22.162/939

Nr. 268 Duminică 29 Septembrie 1940
10 Pagini P IIII

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
UNIV.-SPORT 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

SĂ NU UITĂM!

Ori ce am gândi, ori ce am decide, de ori ce problemă ne-am preocupa, de orice chestiune am fi nevoiți să ne interesăm, — revine în mintea și în inima noastră, suferința cruntă, aproape fizică, pricinuită de fâșiile rupte din trupul țării.

Multe lovituri, multe clipe dureroase a îndurat neamul românesc în cursul frământatei sale Istorii, dar chinul, care ne sfredelește astăzi ființa noastră etnică, este comparația pe care o facem între nevolnicia generației noastre și sacrificiile celor 800.000 de români cari și-au dat sângele și viața să făurească unirea tuturor fraților în cuprinsul aceloraşi fruntarii, unire pe care lipsa de pregătire și de prevedere a conducătorilor din ultimii doi ani, n'a știut să o păstreze.

Nu ne vom lăsa copleșiți de amarul suferinței; în fibrele adânci ale poporului român, care n'a meritat soarta ce i s'a pregătit din umbră, vom regăsi dârzenia afirmării noastre naționale. Dar această redresare nu vine dela sine, ci trebue să privim, de pe acum, toate comandamentele impuse de necesitățile practice ale continuității neamului.

Flacăra sfântă a doliului pentru pierderea suferită de țara întreagă să fie mereu însoțită de cea mai de seamă preocupare de azi și de mâine: grije pentru frații în refugiu. Ori cât de mult am face pentru ei, nu e destul; pentru că nu e vorba de o ajutorare individuală, ci e nevoia de a întări o solidaritate națională, grație căreea un neam poate privi cu mai multă bărbăție, viitorul.

In era nouă ce trebue impusă administrării banului public, un capitol important trebue să formeze atenția deplină pentru frații refugiați.

Am scris deseori că ajutoarele băneşti nu rezolvă decât timporar situația acestora; că trebue să căutăm să rezolvim din plin problema, găsind pentru ei mijloace de trai prin procurarea ori creiarea posibilităților de muncă.

In agricultură, în industrie, în profesiunile manuale ori intelectuale, să dăm în primul rând sprijinul nostru celor ce au fost nevoiți să-și părăsească totul, goniți de nedreptatea Destinului.

Astfel trebue înțeleasă opera de românizare, de naționalizare, în toate domeniile muncii productive.

Largă și încăpătoare era altă dată casa noastră; primeam cu omenie străinii de pe alte meleaguri, cari își găseau la noi adăpost și posibilități de câștig.

Au venit, după unire, de prin alte părți, medici, avocați, tehnicieni, comercianți. Ori cât de primitor ne-ar fi sufletul, trebue să ne restrângem, constatând că trebuie să ne îngrijim în primul rând de copiii noștri, ei care reprezintă continuitatea neamului, ei cari vor duce mai departe nădejdea de a găsi momentul în care să repare grozava nedreptate ce ni s'a făcut.

Tineretul român cu diplome universitare, din provinciile pierdute, nu cunoaște nici limba nici legea stăpânirii noi. Ce ar putea face un tânăr avocat, de exemplu, acolo, când în țara veche statistica arată că străini, de curând veniți la noi, au acaparat posibilitățile de muncă fie prin multiple locuri în contencioase, fie prin alte utilizări, pe care mentalitatea veche din ultimii ani le îngăduia cu multă nepăsare.

Asociațiile de breaslă (Uniunea avocaților, Asociația medicilor, Camerele de muncă, etc.) trebue să dea ajutorul bănesc necesar începutului și să procedeze la plasarea tuturora, potrivit aptitudinilor și pregătirii fiecăruia.

E o datorie națională, românească, pe care toți — și oficialitatea și particularii — trebue să ne-o facem mereu, fără răgaz.

CE SE PETRECE IN ȚARA

LATIFUNDIARILOR MAGHIARI

Reforma agrară și efectele sale

de R. SEIȘANU

Prin ziarele, ca și prin posturile lor de radio-emisiune, maghiarii din Ungaria atacă, conform tradiționalului lor obicei, România, atât pe tema structurii sale social-agrare, cât și pe tema stării culturale și sanitare a populațiunii sale. Noi n'avem niciun interes să recurgem la metodele condamnabile ale oficinelor de propagandă antiromânească din Budapesta, spre a restabili adevărul și a pune la punct unele probleme și stări de fapt. Se afirmă de către aceste oficine de propagandă antiromânească, că prin reforma agrară ce s'a aplicat de noi în Transilvania, s'ar fi urmărit exproprierea proprietăților maghiarilor spre a se da pământuri numai țăranilor români. Adevărul este că pe când Ungaria a rămas țara latifundiarilor, România, în urma introducerei reformei agrare, care a avut caracterul unei adevărate revoluții sociale pacinice, toți muncitorii agricoli, fără deosebire de origină etnică, au fost împroprietăriți în condițiuni egale.

Un economist englez, care a studiat reforma agrară din România și efectele sale în domeniul economic și social, d. I. D. Evans, iată ce constatări a făcut în articolul său publicat în revista londoneză „That Blue Danube" (1935):

„Faptul esențial este că țăranii, care formează majoritatea populației, au fost împroprietăriți.

UNGURII SUNT LIBERI SA CRITICE REFORMA AGRARA, DAR DACA SUNT DE BUNA CREDINTA, NU POT NEGA CA MASSELE MAGHIARE SUNT NERABDATOARE SA VADA ȘI IN UNGARIA INTRODUSA O ASEMENEA REFORMA".

Care este regimul proprietății rurale din Ungaria? Cum este ea împărțită și care este situația țărănimei maghiare?

Să dăm cuvântul unui specialist maghiar în materie de politică agrară, Fenyes Samu:

„In anul 1913 — scrie Fenyes Samu — din tot pământul cultivabil al Ungariei, proprietățile dela 100—1.000 pogoane reprezentau 14.4%; iar latifundiile uriașe dela 1.000 pogoane în sus, reprezentau 40%, — deci, în total, 54.4% proprietăți mijlocii și latifundii.

In Ungaria Mică, proprietățile până la 1.000 de pogoane au reprezentat în 1921 proporția de 16,7%; iar latifundiile, 35,9%.

E înspăimântător!

Astăzi nu există în lumea întreagă ceva asemănător.

Mai mult ca jumătate din pământul productiv al Ungariei se află în stăpânirea a 6.000 de familii (30.000 de suflete), pe când restul e împărțit între 443.500 familii de agricultori. Mai sunt încă 431.000 DE FAMILII DE AGRICULTORI, CARE N'AU NICIUN PETEC DE PAMANT și sunt nevoite să muncească cu ziua spre a-și putea astâmpăra foamea".

Dacă luăm apoi datele oficiale statistice, publicate în 1930 de d. Kerék, iată care este repartiția proprietăților rurale în Ungaria:

Din numărul total al moșiilor de 1.597.646, proprietatea mică dela 1—5 jugăre cadastrale, reprezintă 71,5% și ocupă din suprafața Ungariei numai 11 la sută; iar numărul total al latifundiilor de peste 1.000 jugăre, care reprezintă 0,1 din totalul moșiilor, ocupă din suprafața Ungariei, 23,7%!...

Notăm că aceste date statistice maghiare s'au publicat în 1930 după aplicarea așa zisei reforme agrare!

Un fals s'a introdus însă și în această statistică, căci nu

(Continuare in pag. 2-a)

JURĂMÂNTUL DE CREDINȚĂ AL OFIȚERILOR DE REZERVĂ

Ofițerii de rezervă cari n'au putut depune jurământul de credință către M. S. Regele Mihaiu în ziua de 18 c., l-au depus eri d. a. la biserica Mihai Vodă

PENTRU JUDECATA OPINIEI PUBLICE

PREFAȚĂ LA PLANUL GENERAL DE REORGANIZARE A ARMATEI

(CONTINUARE)

BUGETUL

Este icoana fidelă care arată, dintr'odată și complect, atât eforturile pe cari o națiune le face în cadrul bugetului general **al Statului pentru apărarea sa națională, cât și acela făcut în cadrul bugetului militar pentru instrucția și redresarea armatei.**

— Cum ne prezentăm noi, comparativ cu alții, din aceste două puncte de vedere?

Detestabil.

Intr'adevăr:

In ceeace privește bugetul general **efortul făcut pentru organizarea apărării noastre naționale a fost minim, fiindcă fondurile destinate armatei au oscilat în** ultimii 10 ani, între 12% și 24% din bugetul general al Statului **(fără regiile autonome).**

Aceste cifre sunt însă teoretice, fiindcă în realitate din cauza crizei nu s'a ordonanțat decât circa 75%.

Pe când la noi se aplică, din punct de vedere general, acest tratament armatei, țările conștiente de pericol au procedat invers. Rusia a cheltuit în ultimii 10 ani, pentru înarmare, între 30% și 60% din bugetul general.

Italia și Iugoslavia au atins uneori aproape aceleași cote prin cheltueli făcute în credite extraordinare.

Efortul făcut de aceste națiuni este astăzi cu prisosință răsplătit.

Dovada o face prestigiul mondial de care ele se bucură și greutatea pe care o au în cadrul eșichierului politic internațional.

Dacă și noi am fi urmat aceiași politică nu am mai avea nevoe să ne apărăm astăzi hotarele cu întruniri antirevizioniste, fiindcă campania revizionistă nu ar fi prins și nici nu ar fi putut fi făcută cu atâta îndrăsneală și sfidare.

In ceeace privește structura bugetului militar ea este și mai detestabilă.

Examinând curba urmată în ultimii 10 ani de capitolele bugetului nostru militar, constatăm că: dela 1924 și până astăzi, în timp ce curba cheltuelilor făcute cu personalul a mers continuu și vertiginos în sus, trecând dela 30%, cât era în 1924, la 66% în 1933; curba cheltuelilor destinate materialelor a căzut progresiv și vertiginos în jos, trecând tot dela 30%, cât era în 1924, la 6% în 1932 pentru a urca la 11% în 1934.

Cu alte cuvinte, pe când cheltuelile de materiale se găseau în 1924 pe același plan cu acela de personal, ele au coborît la 6% pe când personalul s'a urcat la 70%.

Monstruozitate mai mare nu se poate găsi nicăeri în istoria bugetelor militare ale statelor.

In Polonia cota rezervată materialelor, în bugetul militar ordinar, reprezintă 40%.

Consecințele sunt evidente.

Pe când Polonia și Rusia au astăzi tot materialul modernizat și complectat și potențialul industrial de război desvoltat la maximum, noi avem o armată de personal fără material, iar industria noastră de război nu numai că nu a fost desvoltată dar, din lipsă de comenzi, s'a distrus și ceeace mai exista.

Cauza trebue căutată în politica făcută cu comenzile dela 1928 încoace cât și în structura bugetului nostru militar.

Dacă continuăm sistemul încă câțiva ani, vom distruge, fără putință de refacere, materialele care ne-au costat sute de miliarde fiindcă armamentul neîngrijit și nereparat la timp pierde vertiginos calitățile și termină prin a se transforma în fier vechiu.

Iată starea de fapt creiată de proporția de cheltueli dintre personal și material: iată și perspectiva.

Să vedem acum ce ne arată același buget sub raportul instrucției.

Ei bine ne arată un și mai mare dezastru.

Intr'adevăr curba fondurilor destinate instrucției a trecut dela 2,7% cât era în 1925 la 0,50% (zero, cincizeci la sută), în 1932 pentru a se urca la 1% în 1933-1934.

Dacă însă se ține seama că mare parte din acest fond a fost după cum voi arăta la timp, întrebuințat în alte scopuri, putem afirma că în realitate, pentru instrucția propriu zisă a corpurilor de trupe, nu s'au întrebuințat nici 50% din ridicola cotă de 0,50% a fondului rezervat instrucției prin buget.

Cu alte cuvinte, în realitate fondul rezervat instrucției întregei armate reprezintă numai 0,25% din bugetul militar.

Ce s'a putut face cu aceste sume?

Nimic.

Din această cauză:

— trageri cu grenada nu se mai fac deloc;

— tragerile de instrucție ale infanteriei și artileriei sunt ca și inexistente;

— tragerile de luptă, absolut indispensabile pentru pregătirea morală și technico-tactică a trupelor, nu s'au executat nici una dela războiu și până astăzi!

La Polonezi și la Francezi toate Diviziile fac, în fiecare an în taberele de concentrare, câte o asemenea tragere la care participă, în cadrul unei situații tactice, toate unitățile diviziei și tot armamentul.

— Tragerile reduse s'au abandonat total din lipsă de cartușe.

Numărul de cartușe de infanterie trase în armata noastră oscilează între 1%—5% din necesar, la Polonezi și Cehi variază dela 80%—100%, iar Bulgarii trag 20—50%, și Ungurii 50—90%.

— De concentrările complecta-

(Continuare in pag. 2-a)

SCRISOAREA-RĂSPUNS A D-LUI MANIU ADRESATĂ D-LUI GENERAL ANTONESCU

Eri, 26 Septembrie, d. General Antonescu, conducătorul statului și președintele consiliului de miniștri, a primit din partea d-lui Iuliu Maniu următoarea scrisoare-răspuns:

Domnule General,

Aflu, cu plăcere, din prețuita Domniei-Voastre scrisoare, că ați întreprins o acțiune diplomatică serioasă și gravă, pentru a apăra pe frații noștri români din Transilvania de Nord, ajunși la groaznice suferințe. Și mai ales sunt bucuros că rezultatele acestei acțiuni, pe cari le așteptați cu încredere, au și început să se producă.

Am fost întotdeauna convins, că Domnia Voastră, d-le general, nu veți lăsa neocrotite interesele românești ale Transilvaniei rupte dela noi și că veți insista ca obligațiunile luate la Viena să fie riguros împlinite. Dacă totuși am ținut să convocăm, împreună cu d. Constantin I. C. Brătianu o întrunire de protest, împotriva înfiorătoarelor atrocități din Transilvania de Nord, cauza este, că o acțiune de guvern nu are răsunetul complect, dacă ea nu se întemeiază pe sprijinul opiniei publice, conștient și demn manifestată, — și că manifestațiunile provocatoare dela Budapesta, precum și calomniile debitate acolo, împotriva României, prin toate mijloacele publicității, nu pot fi combătute în fața opiniei publice mondiale, prin acțiuni diplomatice discrete, ci numai prin manifestațiuni publice, ale mulțimii. Trecutul recent arată, că sistemul amuțirii opiniei publice ne-a fost fatal. Mulțimea românească vrea și ea să-și arate sentimentele și să-și verse lacrimile, să desvăluie realitatea, asupra barbariilor comise, să-și manifeste hotărârea de a seconda orice acțiune a guvernului, care ar tinde la repararea nedreptăților suferite de Poporul Românesc.

Cunosc pe deplin greutățile cu care trebue să luptați în momentul de față. Apreciez pe deplin năzuințele Domniei Voastre patriotice, de a le înlătura și doresc din tot sufletul, ca să reușiți desăvârșit în opera Domniei-Voastre. Chiar pentru aceasta, — deși în unele concepții generale politice ne deosebim, — mă feresc să Vă fac greutăți cât de mici.

Deplâng și eu rezultatele funeste ale regimului dispărut, pe care l-am combătut consecvent și cu toată energia, expunându-mă ca și Domnia Voastră la persecuții, care pe alții i-ar fi putut descuraja.

Pot afirma și eu alături de Domnia Voastră, că: „Oricine își poate găsi în conștiință poveri de suferit, pentru situația în care a ajuns Țara, prin politica din ultima vreme, dar eu nu!"

Toată lumea, în frunte cu Domnia Voastră, d-le general, îmi este bună mărturie, că de opt ani, de când Regele Carol a inaugurat regimul său de guvernare personală, cu dictatură deghizată mai întâiu și apoi pe față, nu numai că nu am luat parte la niciun guvern, din cele nenumărate cari s'au perindat, dar m'am ținut departe și de Curtea Regală și de toate guvernele. Neîntrerupt a fost șirul manifestărilor mele publice, prin care am motivat atitudinea mea față de imoralitatea regimului și am prevestit catastrofa care a urmat, arătând și soluțiile ce se impuneau. Rezultatul a fost, că eu și prietenii mei am fost cei dintâi loviți de urgia fostului regim.

Deși cred că provocațiunile Ungurilor și afirmațiunile lor calomnioase, că noi, Românii am săvârșit agresiuni împotriva Maghiarilor dela noi, ar trebui respinse în fața lumii, prin manifestațiuni cât se poate de elocvente, — ținând seamă de dorința Domniei Voastre și de împrejurarea că dvs., aveți răspunderea pentru obținerea reparațiilor pe care opinia publică românească le așteaptă, — nu insist să ținem acum întrunirile proectate, ci ne vom mărgini să cultivăm în sufletele noastre și să ținem în opinia publică dârza hotărâre, de a nu ceda nimic din drepturile Neamului Românesc și să îndreptăm rugăciuni fierbinți către Atotputernicul Dumnezeu, cerând ajutor pentru străduințele noastre și odihnă pentru sufletele celor măcelăriți.

Primiți Vă rog, mult stimate Domnule General, asigurarea prea distinsei mele considerațiuni.

IULIU MANIU

București în 26 Septembrie

ALȚI OAMENI POLITICI FRANCEZI INTERNAȚI

Vichy, 26 (Rador). — **Joi au fost internați, ca măsură preventivă, următorii oameni politici, cari au deținut demnități importante în regimul trecut: Marx Dormoy, Vincent Auriol, Jules Moch, Salomon Grumbach.**

Statele Unite au interzis exportul fierului

Washington, 26 (Rador). — **Corespondentul agenției „Stefani" transmite:**

Guvernul a anunțat că a interzis exportul de fier pentru toate statele, cu excepția statelor americane și a Angliei.

CĂLDURĂ DE 40 GRADE LA TÂRGOVIȘTE

Târgoviște, 26 Sept.

In ultimele zile căldura a crescut simțitor, ajungând ca azi, să se înregistreze +40 grade. la soare. Noaptea e însă răcoare. Căldura folosește mult coacerii porumbului, destul de întârziată. Căldura a făcut ca liliacul să înflorească a doua oară.

IN PAG. 9:

Decretul lege pentru funcționarea comisiior de anchetă instituite pe lângă președinția consiliului și a comisiei de judecată.

Desconcentrările pentru muncile agricole

Comunicat

D. general I. Antonescu, a hotărît ca armata să contribue în cea mai largă măsură la muncile agricole din această toamnă.

In acest scop s'au dat următoarele dispoziții:

1. Cu începere dela 16 Septembrie să se acorde ofițerilor, subofițerilor și trupei concentrate, concedii pentru muncă, în serii de câte 30 zile.

2. La cererea prefecților, unitățile militare să dea oameni, animale și care pentru muncile agricole, în zonele lor de staționare.

3. Pentru ca muncile agricole să se poată executa cât mai repede, prefecții se vor adresa direct comandamentelor de mari unități (Corpuri de armată, comandamentele teritoriale, divizii, etc.) din apropiere și vor cere numărul de soldați și care cu cai, de cari au nevoie.

4. Comandamentele le vor pune la dispoziție unități constituite, încadrate și puse sub comandă, precum și mijloace de transport cu conducătorii lor.

Unitățile de lucru și mijloacele de transport vor fi folosite de prefecți mai întâi pentru proprietățile:

— ostașilor cărora nu li s'a putut da concedii:

— văduvelor, orfanilor și invalizilor;

— oamenilor săraci

și numai după aceia pentru proprietarii mijlocii și mari.

5. Proprietarii de moșii mijlocii și mari, vor plăti următoarele sume pentru executarea muncilor agricole:

— munca cu brațele, 50 lei pe zi de om, din care 25 lei pentru hrană, iar 25 lei pentru munca făcută;

— folosința unei căruțe cu 2 cai și un conducător, 100 lei pe zi, plus hrana cailor în natură;

— folosința unui cal, 35 lei pe zi, plus hrana în natură.

Pentru muncile făcute, proprietarii vor depune plata la unitățile respective.

6. Pentru lucrul proprietăților ostașilor concentrați săraci, a văduvelor, a orfanilor, invalizilor și oamenilor săraci nu se va lua nici o plată.

Hrana soldaților și animalelor, cari lucrează pentru aceștia va fi suportată de unitățile militare respective.

LUPTELE DELA DAKAR

Dakar, capitala Africei occidentale franceze, este așezat în peninsula Capului Verde, pe coasta atlantică africană, într'o poziție geografică foarte favorabilă. Ea este localitatea cea mai adăpostită de pe toată coasta apuseană a Africei, între Maroc și Cap. Intemeiat în 1862 și construit după proectele căpitanului din geniu Pinet-Laprade, Dakarul e un oraș colonial modern de circa 40.000 de locuitori, dintre care 3000 de Europeni.

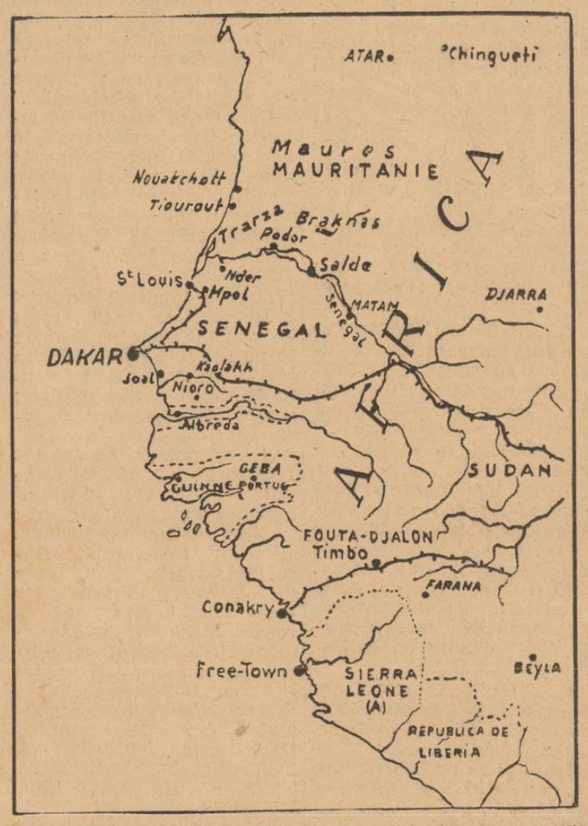

Portul lui, de 225 hectare, cu peste doi kilometri de cheiuri, în care se adăpostește și un port militar de 40 de hectare, este centrul unui trafic de peste un milion de tone și e vizitat de 5.000—6.000 de vapoare în fiecare an. El este o escală obligatorie pentru toate vasele de comerț european, care fac drumul din Europa spre Africa de Sud sau spre Brazilia.

E ușor de conceput importanța strategică, pe care — în aceste condiții — o poate înfățișa Dakarul în vreme de războiu și mai ales în cursul unui conflict ca cel de astăzi, când aproape totalitatea comerțului maritim englez în Oceanul Indian și cel Pacific a fost deviată pe la Cap, în loc să mai treacă prin Canalul Suezului, în urma intrării în războiu a Italiei.

Cine stăpânește Dakarul poate asigura sau poate amenința comunicațiile imperiale engleze și poate în același timp exercita o influență serioasă asupra întregului hinterland al Africii Occidentale franceze, a cărei existență

(Continuare în pag. 2-a)

ȘCOALA NOASTRĂ

PROFESORII

Școala bună o fac programele, munca — și nu munca ușoară — rânduiala. O face profesorul. cum ziua frumoasă o face soarele.

Zece ani după ce a înfăptuit nenorocita reformă a învățământului secundar, Spiru Haret și-a dat seama că acest învățământ se clatină. Face o anchetă. Vrea să știe, după răscoalele țărănești din 1907, care e „educația morală în școalele secundare". La circulara lui, trimeasă tuturor directorilor și profesorilor, vin răspunsuri: 197 de memorii și note, în care se vorbește de profesori, de administrația școlară, de părinți și de elevi.

Să desprindem câteva din aceste răspunsuri, și nu din cele mai necrutătoare.

Profesorul Lascar Veniamin. dela Iași, spune:

„Profesorul este și el un produs al școalei noastre, a urmărit un certificat, o diplomă, pentru a dobândi o slujbă, care s'a nimerit să fie profesoratul. In cea mai mare parte a cazurilor nu vocațiunea, nici dragostea, ci împrejurările l'au determinat spre această carieră. Pretutindeni va aplica sistemul birocratic, va iscăli tot ce are de iscălit, își va face slujba cu ceasul în mână, așteptând să i se mântue ceasurile și să plece..."

Profesorul T. Dicescu. din Buzău:

„Fondul moral al împlinirii datoriei în mod conștiincios, ne lipsește".

Iar profesorul Lăzărescu, directorul liceului din Ploești, vede răul atât de mare încât cere ridicarea inamovibilității profesorilor:

„Să se ia măsuri ca nu cumva frumosul principiu al inamovibilității didactice să devină un fel de zid chinezesc în dosul căruia să se adăpostească acei dascăli cari nu mai au dragostea școalei și cari în decădere, calcă peste datoriile lor. Până azi nu se cunosc, în învățământ. dascăli cari să fie trădusi în judecată pentru că sunt leneși, pentru că nu sunt la înălțimea cursului, că fac afaceri negustorești, etc. Când domnii miniștri și organele lor subalterne vor fi în afară de partid... AȘI PROPUNE CHIAR SUPRIMAREA INAMOVIBILITAȚII".

Aceasta era starea învățământului în 1907. Au trecut treizeci și trei de ani. Cum a mers școala de atunci încoace? Cum sunt dascălii de azi?

Eu nu-i știu pe toți. Pentru câțiva, foarte puțini, pe cari-i cunosc de aproape, am toată prețuirea. Dar școala e la pământ. Mai rău ca în 1907.

Mă voiu mărgini dar să vorbesc numai de unii dascăli carl, prin scrisul lor, prin păreri trâmbițate, au ieșit în frunte. Să vedem, de pildă, ce simte și ce gândește d. Perpessicius, profesor de română, care mai e și „mare" critic literar, — Sainte-Beuve al nostru, — răsplătit cu premiul național pentru literatură.

Acest profesor de română nu s'a sfiit să scrie:

„E sigur... că se abuzează și SE PERVERTEȘTE SUFLETUL CITITORILOR CU POEZIA PATRIOTICA. Ea s'a întins în învățământ și a intrat așa de adânc pe sub piele că cine știe CAND I SE VA DA DE HAC". (Mențiuni Critice, seria I-a, pag. 25, Editura literară a Casei Școalelor).

El mai scrie:

„...în poezie nu mă interesează gramatiCA, CĂ, într'adevăr, într'o bună parte din poezia românească se pot găsi abateri dela regulele acelei gramatici scolastice, pe care... o slujim în școală... dar... în republica literilor, întâia noastră grijă e să întâlnim suflete, temperamente, talente... indiferent de ortografie, MORFOLOGIE și SINTAXĂ". (Idem, pag. 33).

Și mai scrie, — câte și ce nu scrie, —:

„... d-l Rotică a rechiziționat toate foile de viță cu care și-a acoperit poemele, fără să-și aducă aminte că poezia e GOALA și NERUȘINATĂ... Prin urmare, de mi-i îngăduit un sfat, între altele, și mai cu seamă: JOS CU FOILE DE VIȚĂ". (Idem, pag. 110).

Așa dar:

— Jos cu gramatica!

— Jos cu poezia patriotică!

— Jos cu foile de viță!

— Sus cu nerușinarea!

Asta e lecția d-lui Perpessicius, profesor de română.

Și Casa Școalelor i-a tipărit „opera", iar premiul național i-a încununat fruntea.

T. PISANI